

# Onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen op het adres Kanaalstraat Oostzijde in Raalte

## Colofon

Onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen op het adres Kanaalstraat Oostzijde in Raalte

Uitgevoerd door:  
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: BJZ  
Contactpersoon: dhr. W.Bekke

Projectnummer en versie: 530, versie 1.0		Status: concept
Projectleider: Ing. P. Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P. Leemreise	Rapportdatum: 8 oktober 2014
Ligging projectgebied: Kanaalstraat Oostzijde in Raalte	Amersfoortcoördinaten: X215.8294 Y488.895	

Correspondentieadres:  
Postbus 206  
7480 AE Haaksbergen  
[info@natuurbankoverijssel.nl](mailto:info@natuurbankoverijssel.nl)



## **1. Inleiding**

Op 18 december 2013 heeft Natuurbank Overijssel onderzoek verricht naar het voorkomen van beschermde flora- en faunasoorten op het adres Kanaalstraat Oostzijde in Raalte. Dit onderzoek werd uitgevoerd om het effect van de voorgenomen sloop van de bebouwing en de herontwikkeling van het erf op beschermde flora- en faunasoorten vast te kunnen stellen.

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de aanwezigheid van een vaste verblijfplaats van vleermuizen in de te slopen bebouwing niet kon worden uitgesloten. Er waren in het te slopen gebouw gaten, kieren en spleten waargenomen die het gebouw in potentie geschikt maken als verblijfplaats van vleermuizen. Omdat de functie van de bebouwing voor vleermuizen niet vastgesteld kan worden op basis van een visuele inspectie, heeft Natuurbank Overijssel aanvullend onderzoek verricht in de periode juni-september 2014. Voorliggend rapport beschrijft de bevindingen van dit vervolgonderzoek.

Er is in het gebied specifiek gekeken naar aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen.

Onderzoeksvragen:

Het vervolgonderzoek is uitgevoerd om antwoord te verkrijgen op onderstaande onderzoeksvragen:

1. Welke functie heeft het onderzoeksgebied voor vleermuizen, welke soorten komen er voor, wat is de verspreiding en in welk aantal komen er vleermuizen voor ?
2. Wordt bij de uitvoering van de voorgenomen activiteit de Flora- en faunawet (verder Ff-wet genoemd) overtreden?

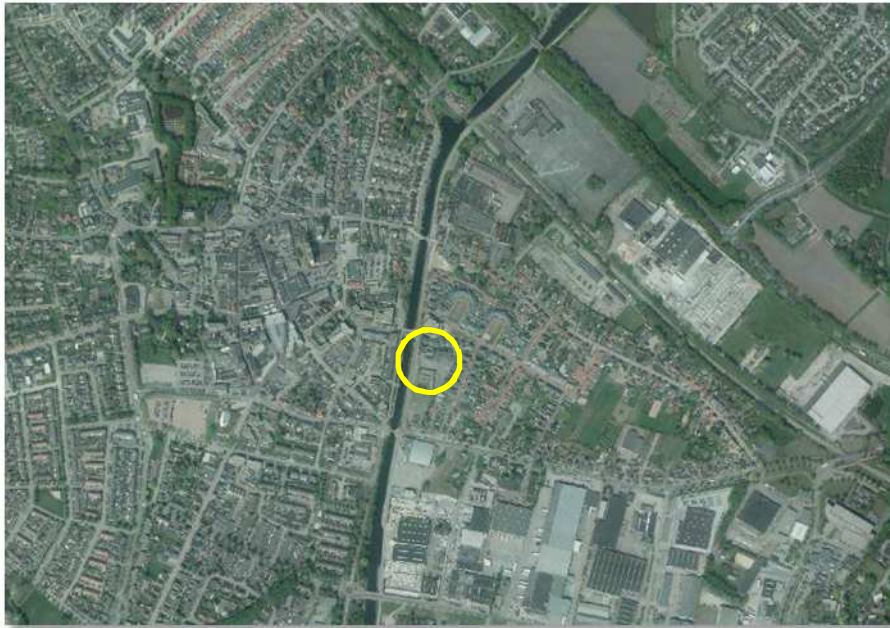
Voorliggend rapportage beschrijft de resultaten van dit onderzoek. Tevens wordt in deze rapportage aangegeven welke vervolgstappen genomen dienen te worden om de voorgenomen activiteit in overeenstemming met de Flora- en faunawet (verder Ff-wet genoemd) uit te voeren. Voor een beschrijving van de quickscan natuurwaardenonderzoek en pré-toets natuurbeschermingswet wordt verwezen naar de rapportage 'Quickscan natuurwaardenonderzoek Flora- en faunawet en pré-toets natuurbeschermingsweg Kanaalstraat Oostzijde in Raalte' (projectnummer 373, Natuurbank Overijssel 2013).

## **2. Beschrijving van het onderzoeksgebied**

### **2.1 Ligging van het plangebied**

#### **2.1 Situering**

Het onderzoeksgebied is gesitueerd aan de Kanaalstraat Oostzijde in de kern van Raalte, tussen de Enkstraat en de Almelsestraat. Op onderstaande afbeelding wordt de globale ligging van het onderzoeksgebied met de gele cirkel weergegeven.



*Situering van het onderzoeksgebied. Deze wordt met de gele cirkel aangeduid.*

## **2.2 Beschrijving van het onderzoeksgebied**

Het onderzoeksgebied bestaat uit twee bedrijfsgebouwen. Beide gebouwen zijn gebouwd met een staalconstructie en bekleed met betonnen- kunststofpanelen. De gebouwen hebben platte daken die gedekt zijn met bitumen dakleer. Voor een nadere beschrijving en foto's van het onderzoeksgebied wordt verwezen naar rapport 373 van Natuurbank Overijssel (2013).



*Detailopname van de twee onderzochte gebouwen*

## 2.3 Voorgenomen activiteiten

De voorgenomen activiteit bestaat uit het slopen van beide gebouwen om het herontwikkelen van het gebied als woonwijk.

Concreet bestaat de voorgenomen activiteit uit:

1. Het slopen van de bebouwing
2. Bouwen woningen, inclusief ontsluitingswegen

Op de onderstaande afbeelding wordt de wenselijke inrichting van het onderzoeksgebied weergegeven.



Wenselijke inrichting van het onderzoeksgebied

## 3 Het onderzoek

### 3.1 onderzoeksvragen

Om antwoord te krijgen op de gestelde onderzoeksvragen is vervolgonderzoeken uitgevoerd naar de functie die het plangebied heeft voor de genoemde soorten. Naast het veldbezoek is gekeken naar bestaande inventarisatiegegevens. Hierbij is gebruik gemaakt van landelijke verspreidingsinformatie met betrekking tot flora en fauna, zoals verspreidingsatlassen, NDFF database, verspreidingsinformatie en websites als [www.waarneming.nl](http://www.waarneming.nl) en [www.telmee.nl](http://www.telmee.nl).

### 3.2 Methode

Verschillende soortgroepen vergen een aparte onderzoeksmethode, al kan soms tijdens één bezoek naar meerdere soortgroepen gekeken worden. De toegepaste onderzoeksmethode wordt in deze paragraaf nader toegelicht. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de potentieel aanwezige soorten (zie Tabel 1). Gezien de beperkte grootte van het plangebied wordt verwacht dat er geen soorten en functies zijn gemist.

bezoekdatum	tijdstip	Doel	Weersomstandigheden
1-6	22:00 - 0:00	Vleermuizen ; zomerverblijf - kraamkolonie	Gunstig
30-6	3:00 - 5:00	Vleermuizen; zomerverblijf - kraamkolonie	gunstig
6-8 / 7-8	23:00 - 1:00	Vleermuizen; zwermgedrag bij	Gunstig

		winterverblijfplaats	
2-9	19:45 - 21:30	Vleermuizen ; baltperiode	Gunstig
14-9	19:30-21:00	Vleermuizen ; baltperiode	Gunstig

Tabel 1. Bezoekdata en weersgesteldheid

### Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertrapingsfunctie (type:Pettersson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2n). Door middel van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaamenstelling en gebiedsgebruik.

In totaal zijn vijf verschillende bezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht. De bezoeken in juni , juli en begin augustus zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam-, zomer- en winterverblijven, de bezoeken in eind augustus/september voor het in kaart brengen van paarverblijven. De avondbezoeken zijn gestart ruim voor zonsondergang tot na zonsondergang, het ochtendbezoek van een uur voor zonsopkomst tot iets erna. De toegepaste methoden zijn gebaseerd op het vleermuisprotocol 2014 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau i.s.m. de Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdierverseniging.

### 3.2 Volledigheid van de inventarisatie

Het onderzoek naar de functie van beide gebouwen voor vleermuizen is volledige en conform het vleermuisprotocol uitgevoerd. Een volledige onderzoek naar de functie van bebouwing voor vleermuizen bestaat uit minimaal vier bezoeken in de periode juni-september. In deze periode is het mogelijk om kraamkolonies, zomerverblijven, winterverblijven en paarverblijven vast te stellen (GaN 2014).

De houdbaarheid van verspreidingsgegevens is aan een maximale periode gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermd soorten, of het juist ontbreken hiervan, wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd. Voor zwaar beschermd soorten als vleermuizen en vogels geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet significant veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan.

## 4. Onderzoeksresultaten

### 4.1 Algemeen

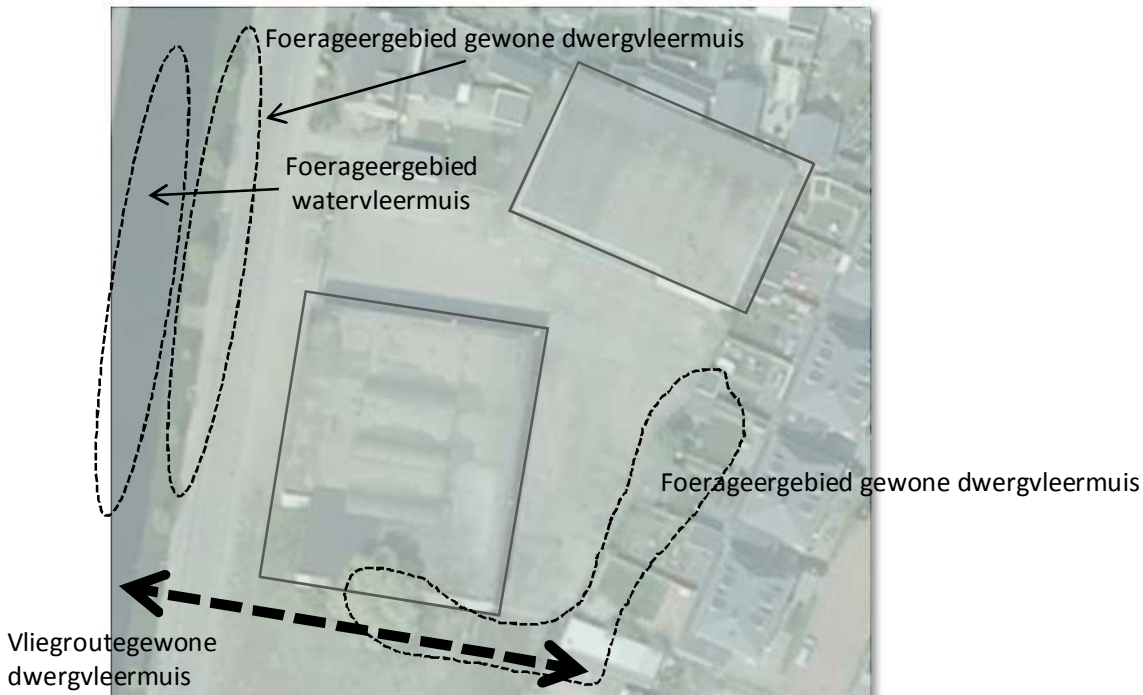
In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het onderzoek weergegeven. De verspreidingskaart van de aangetroffen soorten is opgenomen in de tekst. In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen gegeven.

### 4.2 vleermuizen

Tijdens de bezoeken in juni en augustus werd kortstondig een foeragerende gewone dwergvleermuis rond de grote wilg aan de zuidzijde van de zuidelijke hal waargenomen. Tijdens de bezoeken in september werd een foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen die langs de jonge laanbomen aan de

Kanaalstraat Oostzijde, net ten westen van het plangebied vloog. Tijdens de bezoeken in juni en juli werden maximaal 3 watervleermuizen waargenomen boven het kanaal net ten westen van het onderzoeksgebied.

Op 30 juni werden negen gewone dwergvleermuizen waargenomen die vanuit westelijke richting, net ten zuiden van het onderzoeksgebied in oostelijke richting vlogen. Net ten zuiden van het plangebied ligt dus een vliegroute van de gewone dwergvleermuis van een zomerverblijfplaats naar foerageergebied (buiten het dorp?).



*waarnemingen van vleermuizen in en rond het onderzoeksgebied.*

### **Conclusie**

Tijdens de vijf bezoeken aan het onderzoeksgebied, zijn geen in – en uitvliegende vleermuizen waargenomen bij de beide gebouwen in het onderzoeksgebied. Vooral in de ochtend, zwermen vleermuizen enige tijd in de directe omgeving van de verblijfplaats voordat ze deze binnengaan om te slapen. Er zijn in de ochtend van 30 juni geen ‘rondhangende’ vleermuizen bij de gebouwen waargenomen.

In de wijk ten westen van het onderzoeksgebied is mogelijk een kraamkolonie van de gewone dwergvleermuis aanwezig. Deze dieren volgen een vliegroute naar hun foerageergebied welke net ten zuiden van het onderzoeksgebied ligt.

Het kanaal net ten westen van het onderzoeksgebied vormt het foerageergebied van enkele watervleermuizen. De verblijfplaats van deze dieren is onbekend.

### **4.4 Overige waarnemingen**

Tijdens het bezoek op 2 en 14 september werden drie roepende struiksprinkhaan waargenomen in de beplanting langs het kanaal, net ten westen van het onderzoeksgebied. Het geluid van deze soort is ultrasoon (40 kHz) en goed te horen met een batdetector.



## 5 Toetsing flora- en faunawet

### 5.1 Algemeen

Sinds het inwerking treden van de AMvB artikel 75, 26 feb. 2005, is de beschermde status van dieren en planten opgedeeld in 3 tabellen. Soorten die vermeld staan op Tabel 1 zijn vrijgesteld van ontheffing indien de werkzaamheden aan te merken zijn als Ruimtelijke Ontwikkelingen. Tabel 2 en 3 soorten zijn zwaarder beschermd en hiervoor is nader onderzoek of toetsing noodzakelijk. Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. In Nederland is de soortbescherming verankerd in de Flora- en faunawet en zijn de soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn opgenomen in tabel 3 van de AMvB artikel 75. Hierdoor zijn alle vleermuissoorten zwaar beschermd.

Voorgenomen activiteit bestaat uit het slopen van bestaande gebouwen als onderdeel van een ruimtelijke ontwikkeling. Daarbij is geen sprake van 'bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik'. Ook is er geen sprake van een belang genoemd in de Ff-wet. Indien het functionele leefgebied van vleermuizen wordt aangetast is er sprake van overtreding van de Ff-wet. Een ontheffing is dan vereist om deze werkzaamheden uit te mogen voeren.

### 5.2 Ingreep

De initiatiefnemer is voornemens om alle in het plangebied aanwezige bebouwing te verwijderen en het gebied in te richten als parkeerplaats. De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op vleermuizen. Hierbij is onderscheid te maken tussen tijdelijke en permanente invloeden die effecten kunnen veroorzaken. Dit zijn:

Mogelijke invloeden:

- Geluid bij sloop- en grondwerken;
- Licht tijdens de sloop- en bouwfase;
- Trillingen tijdens sloop- en bouwwerkzaamheden.

Mogelijke permanente invloeden:

- Mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen
- Verdwijnen van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten;

### 5.3 Wettelijke consequentie voor vleermuizen

#### *Verblijfplaatsen*

De bebouwing in het onderzoeksgebied vormt geen verblijfplaats voor vleermuizen. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect verblijfplaatsen van vleermuizen binnen en buiten het onderzoeksgebied. Om de gebouwen te mogen slopen is geen ontheffing ex. Art. 75 C van de Ff-wet nodig.

#### *Foerageergebied*

Het onderzoeksgebied wordt incidenteel en door slechts een enkele gewone dwergvleermuis bezocht om in te foerageren. De functie van het erf als foerageergebied wordt door de voorgenomen activiteit niet aangetast en neemt mogelijk zelfs toe bij uitvoering van de voorgenomen activiteit.



## **6. Conclusie en advies**

De bebouwing op het erf vormt geen vaste verblijfplaats van vleermuizen en de voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op de kwaliteit van het gebied als foerageergebied voor vleermuizen. De gebouwen mogen zonder ontheffing van de Ff-wet gesloopt worden. Ook hoeven er geen nadere maatregelen getroffen worden in het kader van de algemene zorgplicht. Er is geen nader onderzoek vereist.

Ten westen van het onderzoeksgebied bevindt zich vermoedelijk een kraamkolonie van de gewone dwergvleermuis. In het kader van dit onderzoek is geen onderzoek uitgevoerd naar de locatie van deze kolonie.

## 7. Literatuur

- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.
- Dietz, C., Nill, D. 2009. Vleermuizen; alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Leemreize, P. 2014. Quickscan natuurwaardenonderzoek Flora- & Faunawet en pré-toets natuurbeschermingswet Bulemansteeg Lemele. Eigen uitgave Natuurbank Overijssel, Haaksbergen.
- Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure.
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.

### Internet

- [www.vleermuizenindestad.nl](http://www.vleermuizenindestad.nl)
- [www.vleermuis.net](http://www.vleermuis.net)
- [www.zoogdiervereniging.nl](http://www.zoogdiervereniging.nl)